

جفری هینز
مطالعات توسعه
رضا شیرزادی و جواد قبادی

www.ketab.ir

This is a Persian translation of
Development Studies
by Jeffrey Haynes
Cambridge, Polity Press, 2008
Translated by Reza Shirzadi and Javad Ghobadi
Āgah Publishing House, Tehran, 2011
info@agahpub.ir

سرشناسی: هینز، جف، ۱۹۵۲ م. Jeffrey Haynes
عنوان و نام پدیدآور: مطالعات توسعه/جفری هینز؛ ترجمه‌ی رضا شیرزادی، جواد قبادی.
مشخصات نشر: تهران: آگه، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری: ۲۶۰ ص.
شابک: 978-984-329-251-5
وضعیت فهرست‌نویسی: آگه
یادداشت: عنوان اصلی: Development studies, 2008.
یادداشت: نمایه.
موضوع: رشد اقتصادی.
شناسه افزوده: شیرزادی، رضا. ۱۳۳۷ - مجموع
شناسه افزوده: قبادی، جواد. ۱۳۳۰ - مترجم
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ ۶۹۴ HDAT/۵
رده‌بندی دیوئی: ۳۳۸/۹
شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۶۷۱۲۹

جفری هینز

مطالعات توسعه

ترجمه‌ی رضا شیرزادی و جواد قبادی

چاپ یکم پاییز ۱۳۹۰، آماده‌سازی و حروف‌نگاری: دفتر نشر آگه

ویراستار: اشرف ذریعت خواه، حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی: نقیسه جعفری

لینوگرافی طیف نگار، چاپ نقش جهان، صحافی دیداور

شمارگان ۱،۱۰۰ نسخه

مطابع و اجراء: علی حسینی‌خانی

مرکز بخش: کتاب‌گزیده

خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، بین روانمهر و لیانی نژاد

نش کوچه دیدبان، پلاک ۳۳

تلفن: ۹۸۷ ۴۰۰ ۶۶ ۶۲ ۳۹ ۶۶

۹۵۰۰ توهان

فهرست

۷	یادداشت
۹	پیش‌گفتار
۱۹	۱. توسعه چیست؟
۴۷	۲. تاریخچه‌ی توسعه
۸۱	۳. جهانی شدن
۱۱۳	۴. اقتصاد سیاسی توسعه
۱۴۹	۵. سیاست‌های توسعه
۱۹۱	۶. دین و توسعه
۲۳۳	۷. محیط زیست طبیعی
۲۷۱	۸. حقوق بشر و جنسیت
۳۰۳	۹. توسعه در قرن بیست و یکم: موضوعات و رهیافت‌های جدید
۳۳۱	کتاب‌نامه

یادداشت

امروزه، توسعه یکی از فراگیرترین موضوعات جوامع بشری، خصوصاً کشورهای در حال توسعه است. این مسئله، بخشی به دلیل ضرورت پیشرفت و تحول، و حساسیت نسبت به باز نماندن از غافله روندهای جهانی است، و بخشی نیز به دلیل موضوعات مشترکی است که لاقلاً بخش عمده‌ای از جوامع درگیر آن هستند. مسائلی همچون تجربه‌های موفق توسعه، سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه، رابطه دین و توسعه، حقوق بشر، جنسیت، محیط زیست، و جهانی شدن از حوزه تأثیرگذاری انفرادی و محدود فراتر می‌روند و بخش وسیعی از مردم را درگیر و متأثر می‌سازند. از این رو خواه‌ناخواه دولت‌ها، جوامع و افراد متفاوت به انحاء مختلف با این موضوعات دست به گریبان هستند.

کتاب حاضر از جمله معدود منابعی است که ضمن برخورداری از مزیت رویکرد علمی و دانشگاهی، توسط نویسندگی با دغدغه‌های فراوان نوشته شده است که توسعه را در جامعیت آن می‌بیند و فصول مختلف و متنوع این کتاب به درستی گویای این امر است.

پروفسور جفری هینز، محقق و کارشناس ارشد، و مدیر مرکز مطالعات دینی، منازعه و همکاری در دانشگاه متروپولیتن لندن است. او صاحب‌نظر بین‌المللی در پنج رشته‌ی مجزا است: دین و روابط

بین‌المللی؛ دین و سیاست؛ دموکراسی و دموکراتیک شدن؛ توسعه؛ سیاست‌های مقایسه‌ای و جهانی شدن. از سال ۱۹۸۶ تاکنون از ایشان کتاب‌ها و مقالات متعددی به چاپ رسیده است. به‌طور مشخص بین سال‌های ۱۹۹۳ و ۲۰۰۱، هینز ۲۶ عنوان کتاب را به تنهایی یا با همکاری دیگران به چاپ رسانده است که برخی از جدیدترین آن‌ها عبارت‌اند از:

دین و سیاست در اروپا، خاورمیانه و آفریقای شمالی (تدوین‌گر)،
مطالعات در علوم سیاسی اروپا (۲۰۱۰)؛ دین و دموکراتیک شدن (تدوین‌گر)
(۲۰۱۰)؛ دین و سیاست: مفاهیم انتقادی (تدوین‌گر) (۲۰۱۰)؛ دین و
سیاست در اروپا، خاورمیانه و آفریقای شمالی، عرفی‌سازی دموکراسی و
شهروندی (۲۰۰۹)؛ کتاب راهنمای دین و سیاست (۲۰۰۸)؛ مطالعات
توسعه: درآمدی کوتاه (۲۰۰۸)؛ دین و توسعه: منازعه یا همکاری؟ (۲۰۰۷)؛
مقدمه‌ای بر دین و روابط بین‌الملل (۲۰۰۷)؛ سیاست‌های دین، یک بررسی
(۲۰۰۶)؛ سیاست‌های مقایسه‌ای در دنیای جهانی (۲۰۰۵)؛ پیشرفت‌ها در
مطالعات توسعه (۲۰۰۵).

به هر ترتیب، پروفیسور هینز، یکی از متخصصان برجسته‌ی حوزه مطالعاتی توسعه و دیگر موضوعات مرتبط، تلاش‌های گسترده‌ای را در راستای تدوین و تدقیق آن به کار بسته است که برای خوانندگان علاقه‌مند به این حوزه می‌تواند مغتنم و آموزنده باشد، به‌ویژه آن‌که دقت نظر، بی‌طرفی و استقلال رأی ایشان بسیار چشم‌گیر است. امید می‌رود ترجمه اثر حاضر که حاصل تلاشی مشترک است، بخش عمده‌ای از پرسش‌های خوانندگان و علاقه‌مندان را پاسخ دهد.

رضا شیرزادی

بهار ۱۳۸۹

پیش‌گفتار

توسعه در مقام یک حوزه‌ی موضوعی، برای اولین بار در نیمه‌ی دوم قرن بیستم ظهور کرد. پس از جنگ جهانی دوم، دانشمندان و متخصصان بیش از پیش در صدد مطالعه‌ی منظم‌تر و مستمرتر علل فقر و توسعه‌نیافتگی^۱ بودند. در حال حاضر، محتوای مطالعات توسعه خصوصاً در رابطه با جهان در حال توسعه یا «جنوب»، عمدتاً بر کاهش فقر و ارتقای «توسعه‌ی انسانی»^۲ متمرکز است. و این حوزه‌ای پویاست که اگر آن را هم‌چون شکافی میان ثروت‌مند و فقیر بفهمیم که پیوسته عمیق‌تر می‌شود، اهمیت آن را درک نکرده‌ایم.

هدف از این شرح کوتاه، ارائه‌ی رهیافتی تقویمی و مفهومی از توسعه به منظور آشنایی دانشجویان با موضوعات اساسی و چشم‌اندازهای نظری است. در این جا تأکید بر پیدایی و تثبیت نظریه‌ی توسعه و بررسی آن دسته از عوامل داخلی و خارجی است که توسعه را در مناطق فقیرتر جهان تحت تأثیر قرار می‌دهند. کتاب همچنین موضوعات اصلی مانند جهانی شدن، دین، منازعه، محیط زیست، جنسیت و حقوق بشر را مورد ارزیابی قرار می‌دهد که بر موفقیت توسعه اثرگذار هستند. به‌طور

1. underdevelopment

2. human development

خلاصه، کتاب حاضر نه تنها می‌خواهد برای دانشجویان مطالعات توسعه جذاب باشد، بلکه می‌خواهد برای همه‌ی کسانی که علاقه‌مند به سیاست، اقتصاد و جامعه‌شناسی جهان در حال توسعه هستند نیز گرایشی داشته باشد.

کتاب با اتخاذ رهیافتی میان‌رشته‌ای، به بررسی گستره، ماهیت، دامنه و کلیه‌ی موضوعات عمده و با اهمیتی می‌پردازد که در حال حاضر کشورهای در حال توسعه را تحت تأثیر قرار می‌دهند. فصل‌های کتاب هم موضوعات نظری توسعه و هم مسائل مفهومی آن را در بر می‌گیرد. از جمله: جهانی شدن چیست؟؛ تاریخ اندیشه‌ی توسعه در دوره‌ی پس از جنگ جهانی دوم؛ توسعه و جهانی شدن؛ اقتصاد سیاسی توسعه؛ سیاست توسعه؛ دین و توسعه؛ محیط زیست؛ حقوق بشر و جنسیت؛ و توسعه در قرن بیست و یکم موضوعات و رهیافت‌های جدید.

فصل اول به شناسایی و بررسی موضوعاتی می‌پردازد که در موضوع و مفهوم توسعه دارای اهمیت بنیادی هستند. فصل دوم تاریخ توسعه را با ارجاع به نظریه‌ها و سیاست‌های مؤثر پس از جنگ جهانی دوم، پی می‌گیرد. این فصل همچنین برای اهداف مقایسه‌ای، به بررسی این نکته می‌پردازد که چگونه گسترش‌دهندگان اولیه‌ی سرمایه‌داری از جمله بریتانیا و آمریکا به موفقیت‌های توسعه‌ای خود دست یافتند. از دهه‌ی ۱۹۸۰، سیاست‌های مورد حمایت دولت‌های غربی در رابطه با جنوب، در واقع از نوع آن سیاست‌هایی نبود که خود این دولت‌ها در جریان تکامل و خیز تاریخی خود در پیش گرفتند و به مورد اجرا گذاردند، به همین خاطر اتهام دورویی و تزویر را متوجه آنان می‌سازد. این فصل به سه بخش تقسیم شده است که به‌طور کلی دوره‌های تغییر برداشت‌ها از توسعه، یعنی دهه‌های ۱۹۵۰-۱۹۶۰، دهه‌های ۱۹۷۰-۱۹۸۰ و دهه‌ی ۱۹۹۰ و اوایل دهه‌ی ۲۰۰۰، را بازتاب می‌دهند.

در فصل سوم، به موضوع توسعه و جهانی شدن باز می‌گردیم. از

اواخر جنگ سرد در سال ۱۹۸۹، اهمیت موضوع جهانی شدن افزایش یافته است. در ابتدا، امیدهایی در رابطه با: (۱) افزایش همکاری بین‌المللی بین مردم و کشورها و (۲) تعهد تازه به افزایش نقش سازمان‌های بین‌المللی، خصوصاً سازمان ملل متحد و مؤسسات وابسته به آن در راستای صلح و توسعه، وجود داشت. امید بود این امر به تجدید تلاش‌ها برای تبیین و رسیدگی به طیفی از مشکلات پایدار جهانی از جمله بی‌عدالتی‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی؛ جنگ؛ سوءاستفاده از حقوق بشر؛ و تخریب و نابودی محیط زیست منتهی شود. برای درک این‌که چگونه این امور در رابطه با جهان در حال توسعه نتیجه می‌دهند، این فصل دارای ساختار زیر است. ابتدا، ویژگی‌های «مثبت» و «منفی» جهانی شدن را بررسی می‌کنیم؛ دوم، جهانی شدن در رابطه با جنبه‌های فن‌آورانه، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را مورد توجه قرار می‌دهیم؛ سوم، خواهیم دید که چگونه جهانی شدن بر توانایی کشورهای در حال توسعه برای سازمان‌یابی در سطح بین‌المللی اثر می‌گذارد؛ و چهارم، بررسی می‌کنیم که چگونه جهانی شدن بر فرآیندها و عوامل داخلی تأثیر دارد و با آن‌ها در تعامل است تا پی‌آمدهای خاص مرتبط با توسعه را ایجاد نماید.

فصل چهارم به بررسی اقتصاد سیاسی^۱ توسعه می‌پردازد. در ابتدا، خواهیم دید که چگونه رشد اقتصادی و کاهش فقر برای حصول اهداف توسعه‌ی انسانی ضروری هستند. سپس، جایگاه اقتصادی مناطق در حال توسعه را از دهه‌ی ۱۹۸۰ مورد بررسی قرار می‌دهیم تا دریابیم چگونه و چرا بعضی موفق‌تر از دیگران بوده‌اند. خواهیم دید که «سرگذشت‌های موفقیت» توسعه‌ی اقتصادی نوعاً واجد برخی از ویژگی‌های اساسی - خصوصاً رشد اقتصادی مؤثر در طول زمان که بیشتر شهروندان را از فقر

بیرون می‌کشد - هستند، در حالی که «شکست‌های» توسعه این چنین نیستند. و آنگاه، به بررسی تغییر در ادبیات توسعه می‌پردازیم: تغییری از اعتقاد به این موضوع که رشد اقتصادی فی‌نفسه برای کاهش فقر کافی است تا شرایط فعلی که مشخصه‌ی آن اهمیت توسعه‌ی انسانی برای دستیابی به نتایج توسعه است.

در فصل پنجم، توجه‌مان را بر سیاست توسعه معطوف خواهیم کرد. در این فصل، از تأثیر «موج سوم دموکراسی» در ترتیبات سیاسی در حال تغییر (بعضاً به‌طور بنیادی) بسیاری از کشورهای در حال توسعه (نه همه) سخن خواهیم گفت. نقطه‌ی شروع بحث آن است که تا همین اواخر در کشورهای جهان در حال توسعه، تنها تعدادی از حکومت‌ها وجود داشته‌اند که به‌طور دموکراتیک انتخاب شده بودند. در عوض، انواع گوناگونی از رژیم‌های غیر انتخابی از جمله نظامی^۱، تک حزبی^۲، بدون حزبی^۳ و دیکتاتوری‌های فردی^۴ رایج هستند. بسیاری از ناظران بر آن‌اند که طی دهه‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ و در نتیجه‌ی تعامل عوامل گوناگون داخلی و خارجی، دموکراتیزاسیون به‌طور گسترده‌ای صورت پذیرفت که در این میان عوامل داخلی اهمیت بیشتری داشتند. در سطح داخلی، تغییر جهت به دموکراسی (یعنی دموکراتیزاسیون) مشخصاً با بروز نارضایتی عمومی نسبت به روند توسعه‌ی افراطی و سوابق سیاسی دولت‌های غیر منتخب مرتبط بود. به علاوه، مشروط بودگی سیاسی، که برگرفته از غرب بود، عامل خارجی مهمی در چرخش به سوی رژیم‌های منتخب در بسیاری از کشورهای در حال توسعه بود. در تلاش برای پیشرفت دموکراسی، دولت‌های اهداکننده‌ی کمک‌های مالی مانند دولت‌های ایالات متحده و بریتانیا، اهدای کمک‌های خارجی خود را با حرکت‌هایی در راستای آن مرتبط نموده‌اند. به‌طور خلاصه، این فصل فرآیندهای اخیر

دموکراتیزاسیون را در جهان در حال توسعه نشان می‌دهد.

فصل ششم بر دین و توسعه متمرکز است و سه بحث عمده را ارائه می‌کند. اول، توسعه‌های توأم با نوسازی (شامل تغییرات عمده‌ی اجتماعی-اقتصادی و سیاسی مرتبط با شهرنشینی، صنعتی شدن و متمرکز شدن حکومت) در فهم نقش توسعه‌ای دین در جهان در حال توسعه دارند. دوم، برخلاف آنچه نظریه‌ی عرفی شدن^۱ مطرح می‌کند، دین نه تنها مرتبط و موضوعیت سیاسی خود را از دست نداده است، بلکه نقش توسعه‌ای با اهمیتی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه ایفا می‌کند. سوم، دین غالباً با منازعات و تلاش‌ها در زمینه‌ی آشتی و توافق و ایجاد صلح مرتبط است، و در عین حال اغلب نقش توسعه‌ای عمده‌ای نیز در رابطه با اهداف مختلف مادی همچون بهداشت، رفاه و حفظ محیط زیست، به عهده دارد.

فصل هفتم بر روابط بین محیط زیست طبیعی و توسعه تمرکز دارد. آیا توسعه‌ی پایدار امکان‌پذیر است؟ تا چه میزان می‌توان موضوعات زیست‌محیطی را از مسائل سیاسی جدا کرد، مانند این موضوع که چه کسانی قدرت دارند و چه می‌توانند با آن انجام دهند؟ این فصل دیدگاه‌های در حال تغییر درباره‌ی پیوندهای میان توسعه و محیط زیست طبیعی را مورد بررسی قرار می‌دهد. در این فصل آن دسته از مشکلات اساسی زیست‌محیطی بررسی می‌شوند که همه‌ی بخش‌های جهان در حال توسعه را تحت تأثیر قرار می‌دهند. مواردی مانند تغییرات اقلیمی، بیابان‌زایی و جنگل‌زدایی، الگوهای استفاده‌ی ناصحیح از زمین که نوعاً موجب فقر مردم فقیر کنونی می‌شود، و سیاست‌های توسعه‌ی اقتصادی بی‌ارتباط با حفظ و پایداری محیط زیست از آن جمله هستند.

فصل هشتم به موضوعات توسعه، حقوق بشر و جنسیت می‌پردازد که به صورت زیر تنظیم شده است. اول، شیوه‌های گوناگون تفسیر «حقوق بشر» و اختلاف نظرهای تحلیلی‌گران در مورد آن‌ها بررسی می‌شود. دوم، موضوع جهان‌شمول بودن حقوق بشر^۱ و به طور خاص مناظره‌ی بین استنباط‌های فردگرایانه و جمعی از آن، مورد توجه قرار می‌گیرند. بخش سوم به بررسی جنسیت و حقوق بشر از جمله مبحث «فمینیسم اسلامی»^۲ می‌پردازد.

فصل نهم موضوعاتی را بررسی می‌کند که در آینده تأثیر چشم‌گیری بر نتایج توسعه دارند: موضوعاتی نظیر سر برآوردن کشورهای BRICS (برزیل، روسیه، هند، چین و آفریقای جنوبی)، در پی تفوق کشورهای تازه صنعتی شده (کره جنوبی، تایوان، هنگ‌کنگ، سنگاپور) در ربع قرن اخیر؛ تأکید مجدد بر «توسعه‌ی انسانی»؛ تأثیرات محلی و منطقه‌ای بسیاری از دولت‌های شکست‌خورده / شکست‌خورده^۳؛ مسائل جدید امنیتی که اغلب با درگیری‌ها پیوند دارند؛ و این‌که چگونه فعالیت‌های فراملی می‌توانند بر موضوعات متعدد دارای اهمیت برای توسعه مانند مین‌های زمینی، دادگاه جنایی بین‌المللی^۴ و کودک سربازان^۵ تأثیرگذار باشند.

در پایان، کتاب‌نامه‌ی جامعی ارائه می‌شود. به علاوه، برای خوانندگان علاقه‌مند، تعداد معدودی وب‌سایت مهم معرفی می‌شوند که هریک مدخلی به تعداد زیادی از مطالب مرتبط با موضوعات توسعه هستند. این وب‌سایت‌ها عبارت‌اند از:

www.bond.org.uk (British Overseas NGOs for Development BOND)

این شبکه، گسترده‌ترین سازمان داوطلب در زمینه‌ی توسعه‌ی بین‌المللی

1. universality of human rights 2. islamic feminism

3. fragile/failed states 4. International Criminal Court (ICC)

5. child soldiers

است. در ژوئن سال ۱۹۹۳ تأسیس شده و هدف آن ارتقای سهم بریتانیا در توسعه بین‌المللی از طریق ترغیب مبادله‌ی تجارب، ایده‌ها و اطلاعات است.

www.devstud.org.uk (Development Studies Association DSA)

انجمن مطالعات توسعه برای ارتباط و ترغیب جامعه‌ی تحقیقاتی توسعه در بریتانیا و ایرلند فعالیت می‌کند. آمریکا در پی ارتقای پیوندها و مبادله‌ی اطلاعات بین اعضای انجمن مطالعات توسعه، نمایندگی اعضا در مشاوره‌های مهم و آوردن فعالیت‌های آن‌ها در جمع گسترده‌ی دانشجویان، مشارکت‌کنندگان و اهداکنندگان احتمالی و آتی است. انجمن مطالعات توسعه سه هدف دارد: (۱) حمایت از پیشرفت دانش پیرامون توسعه‌ی بین‌المللی؛ (۲) اشاعه‌ی اطلاعات پیرامون پژوهش و آموزش توسعه؛ و (۳) ترغیب مبادله و همکاری میان‌رشته‌ای.

www.eldis.org

هدف این شبکه، سهم شدن هرچه بیشتر در موضوع توسعه، رهنمودها، عمل و پژوهش است. می‌توان بیش از ۲۲ هزار اسناد تلخیصی از بیش از ۴۵۰۰ سازمان توسعه را در این شبکه مشاهده کرد که از همه‌ی آن‌ها می‌توان به رایگان استفاده کرد.

www.globalwitness.org (Global Witness)

سازمان شاهد جهانی، بهره‌برداری نادرست از منابع طبیعی و نظام‌های تجاری بین‌المللی را افشا می‌کند تا بدین وسیله فعالیت‌های پایان بخشیدن به مصونیت، منازعات مرتبط با منابع و حقوق بشر و سوءاستفاده‌های زیست‌محیطی را هدایت کند.

www.imf.org (International Monetary Fund)

صندوق بین‌المللی پول بر توسعه اقتصادی و مالی کشورها نظارت می‌کند و خط مشی‌های سیاسی را خصوصاً برای جلوگیری از بحران، ارائه می‌نماید. صندوق برای تهیه اعتبار موقت و به منظور حمایت از سیاست‌هایی که در صدد رفع مشکلات نهفته و واقعی هستند به کشورهای دارای دشواری‌های موازنه‌ی پرداخت، قرض می‌دهد و همچنین به کشورهای کم‌درآمد به‌ویژه برای کاهش فقر، وام پرداخت می‌کند. سوم، صندوق بین‌المللی پول کشورها را با مشاوره‌ی فنی و آموزش در حوزه‌های تخصصی، تجهیز می‌کند.

www.smallarmssurvey.org (The Small Arms Survey)

«ارزبایی تسلیحات کوچک» یک طرح تحقیقاتی مستقل در مؤسسه‌ی عالی مطالعات بین‌المللی مستقر در ژنو (سوئیس) است. این طرح به عنوان منبع اصلی بین‌المللی در زمینه‌ی اطلاعات عمومی پیرامون همه‌ی جنبه‌های تسلیحات کوچک و به عنوان منبعی برای حکومت‌ها، تصمیم‌گیران، پژوهش‌گران و فعالان، عمل می‌کند. این طرح یک ستاد بین‌المللی با تخصص در زمینه‌های مطالعات امنیتی، علوم سیاسی، سیاست‌گذاری عمومی بین‌المللی، حقوق، اقتصاد، مطالعات توسعه، حل و فصل منازعات، و جامعه‌شناسی دارد. فعالیت ستاد دقیقاً با شبکه‌ی جهان‌گستری از پژوهش‌گران و شرکا است.

www.un.org/millenniumgoals (The eight Millennium Development MDGs Goals)

اهداف هشت‌گانه‌ی توسعه‌ی هزاره شامل طیفی از اهداف از جمله به نصف رساندن فقر شدید، جلوگیری از گسترش بیماری‌های ایدز و ایجاد زمینه برای آموزش ابتدایی در سطح جهان تا سال ۲۰۱۵ است که مورد

توافق همه‌ی کشورهای جهان و نهادهای مربوط به توسعه در جهان است. این اهداف تلاش‌های بی‌سابقه‌ای را برانگیخته‌اند که می‌توانند نیازهای فقیرترین کشورهای جهان را برآورند.

www.unrisd.org (United Nations Research Institute for Social Development; UNRISD)

مؤسسه‌ی پژوهش توسعه‌ی اجتماعی ملل متحد یک نمایندگی مستقل سازمان ملل متحد است که در پژوهش چندرشته‌ای پیرامون ابعاد اجتماعی مشکلات معاصر مؤثر در توسعه، دخیل است. این مؤسسه در کل تحقیقات خود، محرک گفت‌وگو و مشارکت در مذاکرات سیاستی پیرامون موضوعات اساسی توسعه‌ی اجتماعی در درون و بیرون نظام ملل متحد است.

www.wider.unu.edu (United Nations University World Institute for Development Economics Research)

دانشگاه ملل متحد - مؤسسه‌ی جهانی پژوهش اقتصاد توسعه، سه هدف را دنبال می‌کند: (۱) تقبل پژوهش چند رشته‌ای و تحلیل سیاست‌ها پیرامون تغییرات ساختاری مؤثر بر شرایط زندگی فقیرترین مردم جهان؛ (۲) تشکیل جلسات بحث و گفت‌وگو برای تعامل حرفه‌ای و حمایت از سیاست‌های منتهی به رشد نیرومند، عادلانه و پایدار محیط زیست؛ و (۳) ترغیب افزایش توانایی و آموزش محققان و مأموران دولتی در حوزه‌ی سیاست‌گذاری اقتصادی و اجتماعی.

<http://web.worldbank.org> (The World Bank)

بانک جهانی یک منبع حیاتی مساعدت مالی و فنی برای کشورهای در حال توسعه در سراسر جهان است. البته هنوز بانکی بر مبنای متعارف نیست. بانک جهانی دو مؤسسه‌ی مختص توسعه یعنی بانک بین‌المللی

ترمیم و توسعه^۱ و دیگری انجمن بین‌المللی توسعه^۲ را در برمی‌گیرد که ۱۸۵ کشور عضو آن هستند.

www.ketab.ir

1. International Bank for Reconstruction and Development (IBRD)

2. International Development Association